

Suuntana eheämpi perusopetus

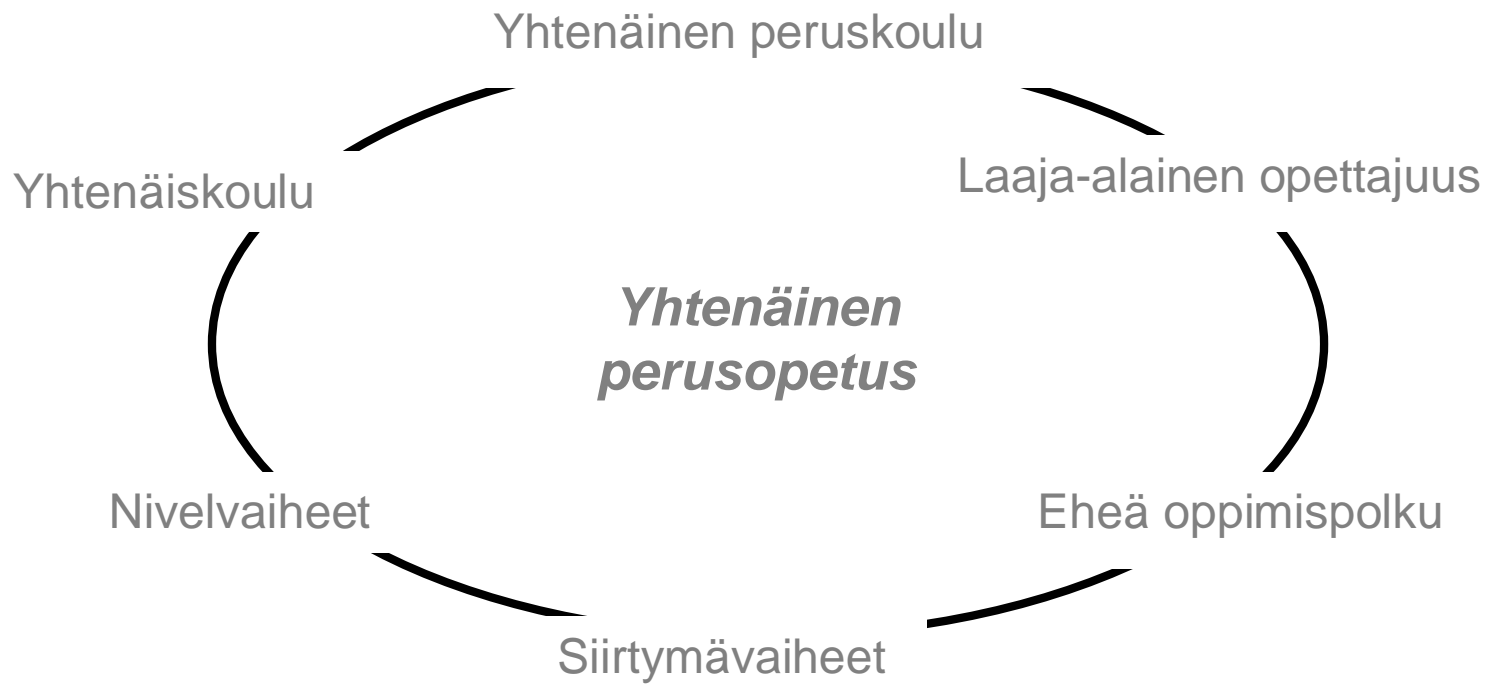
Jyrki Huusko

Dosentti, Joensuun yliopisto

Rehtori, Nepenmäen koulu, Joensuun kaupunki

Käsitteiden sekamelska

Pietarinen & al. 2006

© OPPI-tutkimusryhmä, 2008

Opettajat ja yhtenäinen perusopetus

*"Yhtenäinen perusopetus, mitä se merkkää ...
Jaa-a... No tota... Tuota tuota... Ää, no se on
kyllä vähä hankala, että mitä se niinku
merkitsee käytännössä, että jos aatellaan oman
työn kannalta, ni nin. Nin kun minä omassa
luokassani oppilaitten kanssa puuhastelen
siellä, ni sinällään se, tämmönen yhtenäiskoulu,
homma suuresti ei siellä niinku näy eikä eikä
niinku älyttömästi merkitse."*

YPO-tutkimushanke 2005-2009

OPPI- tutkimusryhmä:

Jyrki Huusko
Erikoistutkija, Joensuun yliopisto
Rehtori, Joensuun kaupunki

Janne Pietarinen
Erikoistutkija, Joensuun yliopisto

Kirsi Pyhälä
Erikoistutkija, Helsingin yliopisto

Tiina Soini
Erikoistutkija, Tampereen
yliopisto

Tutkimustehtävät

Kuinka koulun toimijat määrittävät
yhtenäisyyttä?

Kuinka oppilaat kokevat peruskoulun?

Millaiseksi oppivaksi yhteisöksi koulu
määrittyy yhtenäisempää
perusopetusta kehitettäessä?

Millaisia vaatimuksia yhtenäisemmän
perusopetuksen kehittäminen asettaa
opettajille ja opettajuudelle?

Mitä yhtenäinen perusopetus ja yhtenäisen
perusopetuksen opettajuus tarkoittaa
opettajankoulutuksessa?

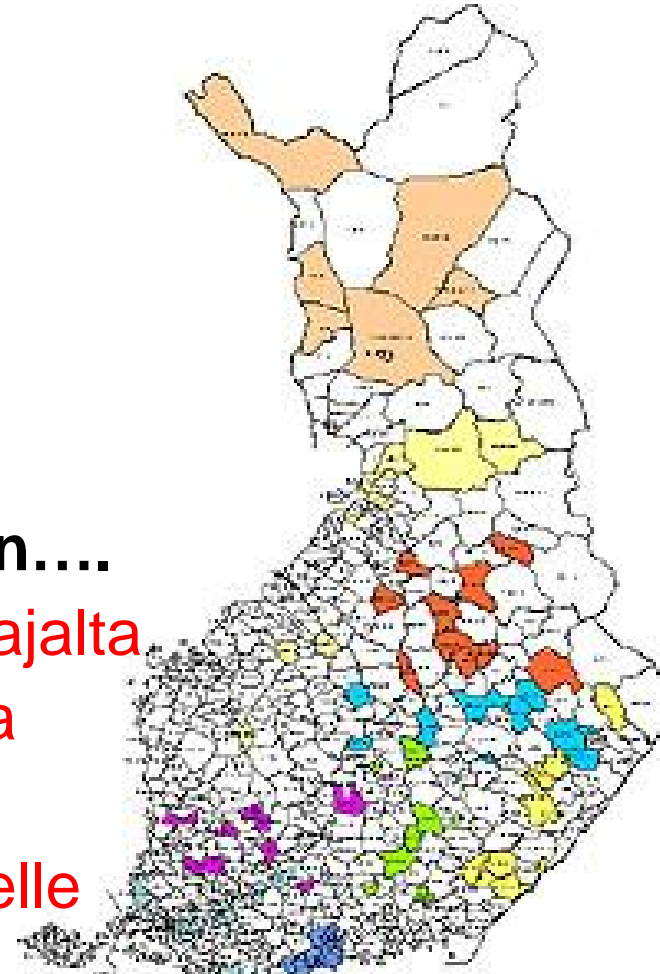
Hankkeen ensimmäisen syklin tutkimusaineistot

Mukana **87** kuntaa ja **238**
koulua ympäri Suomen

- Kysely **48** koulutoimen
sivistysjohtajille
- Kysely **122** rehtorille

**Yhdeksästä erilaisesta
tapauskoulusta kerättiin....**

- TulMu-tehtävä **193** opettajalta
- Haastateltiin **68** opettajaa
- Haastateltiin **9** rehtoria
- Kysely **518** 9-luokkalaiselle
- Kysely **189** opettajalle

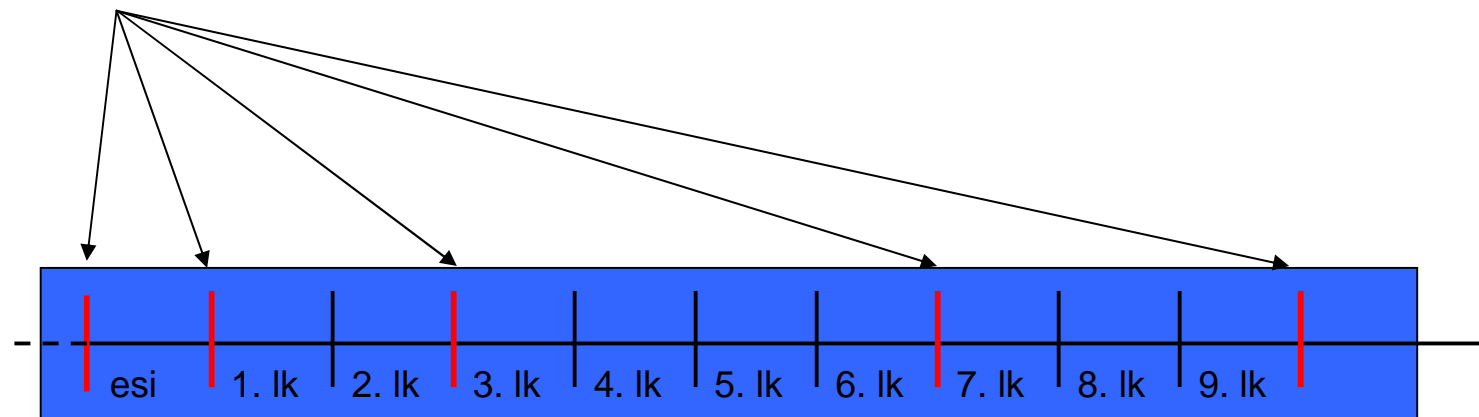

YPO-hankekunnat (Opetushallitus)
(<http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1,443,31479,31550>)

© OPPI-tutkimusryhmä, 2008

Mistä oppilaalle eheä oppimispolku rakentuu?

Nivelvaiheet...

... vai jokapäiväisen koulun arki?

1/2 Peruskoulupolku 9-luokkalaisten kokemana...

(Poika, 9. lk)

[Mitä asioita muuttaisit tai mitä toivoisit tehtävän toisin nykytilanteeseen verrattuna? Miksi?]

”Tarvittaessa täytyisi opettajan olla sopivan ankara, joskin myös oppilasta lähellä, jotta oppilas tuntisi opettajan ystäväksi ja kun oppilas tuntee opettajan ystäväksi mielestäni oppilas käyttäytyy paremmin ja opiskelee innokkaammin.”

(Tyttö. 9. lk)

[Mitä asioita muuttaisit tai mitä toivoisit tehtävän toisin nykytilanteeseen verrattuna? Miksi?]

”No koulukiusaamista ei saa olla, koska silloin se nuori muuttuu. Se alkaa pelkäämään koulua ja ei uskalla tulla sinne. Niinpä se nuori lintsaillee paljon ja alkaa kovistelevaan eli alkaa polttamaan tupakkaa ja juomaan alkoholia. Se nuori ei enään ole sitten se sama herttainen poika tai tyttö vaan ihan joku toinen henkilö.”

© OPPI-tutkimusryhmä, 2008

2/2 Peruskoulupolku 9-luokkalaisten kokemana...

(Poika, 9. lk)

[Ongelmallinen koulupolun vaihe]

”Ala-asteen vaihtuminen yläasteeksi oli kova muutos, varsinkin kaveripiirissä, jotkut ennen hyvät oppilaat ovat nykyään huonoja heikon kaveripiirin takia.

...ongelma johtui koulun vaihtumisesta, tilanne ratkesi ajan kuluessa kun tutustui uusiin ihmisiin ja sai kavereita (muutos voi olla hyvä tai huono)

...yläasteella kavereiden negatiivinen mielipide koulusta sai minutkin suhtautumaan kouluun negatiivisesti, yhdeksännellä luokalla uskaltaa jo helposti sanoa oman mielipiteensä.”

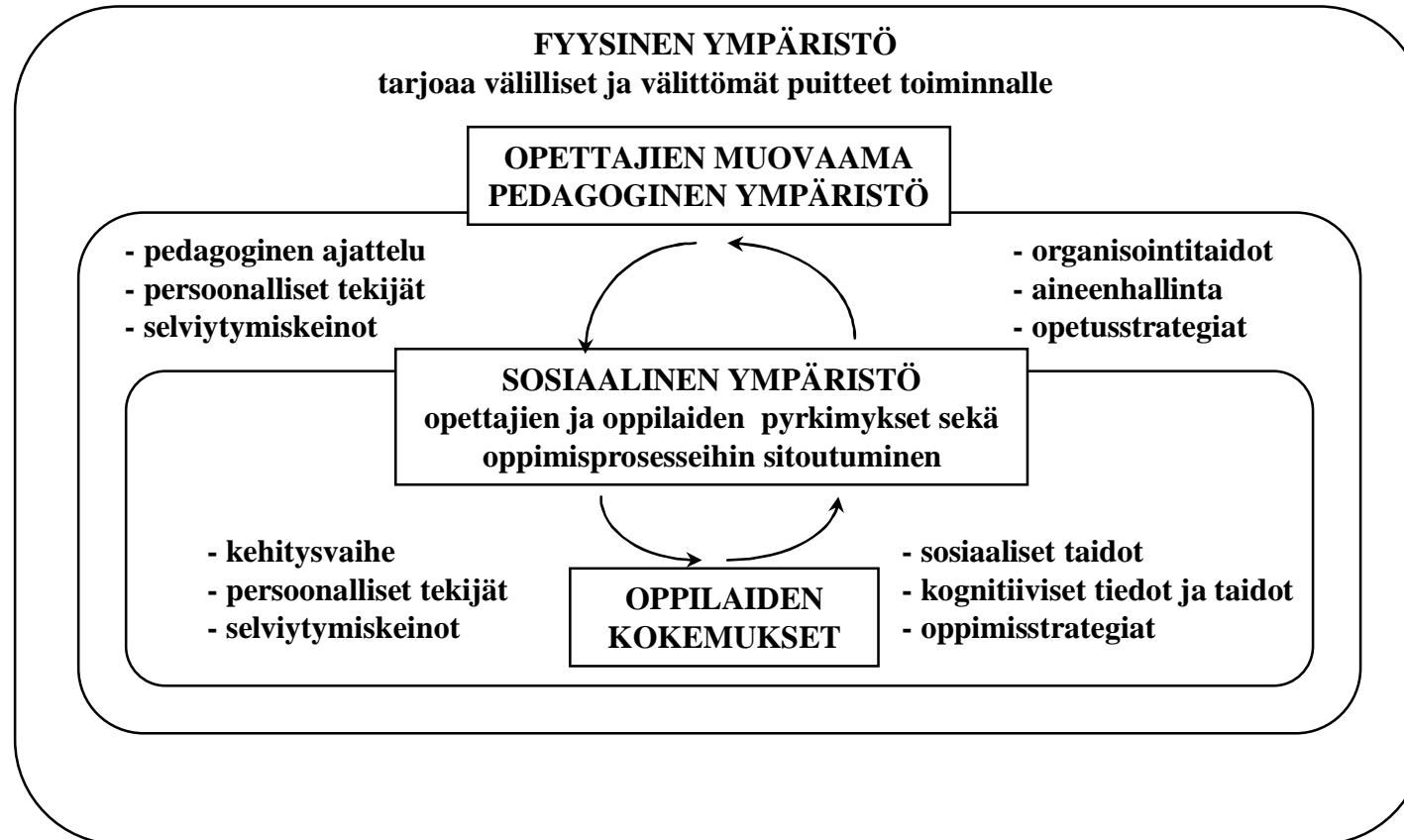
(Tyttö, 9. lk)

[Kuvaa koulupolultasi tilanne, jossa opettaja on onnistunut erityisen hyvin]

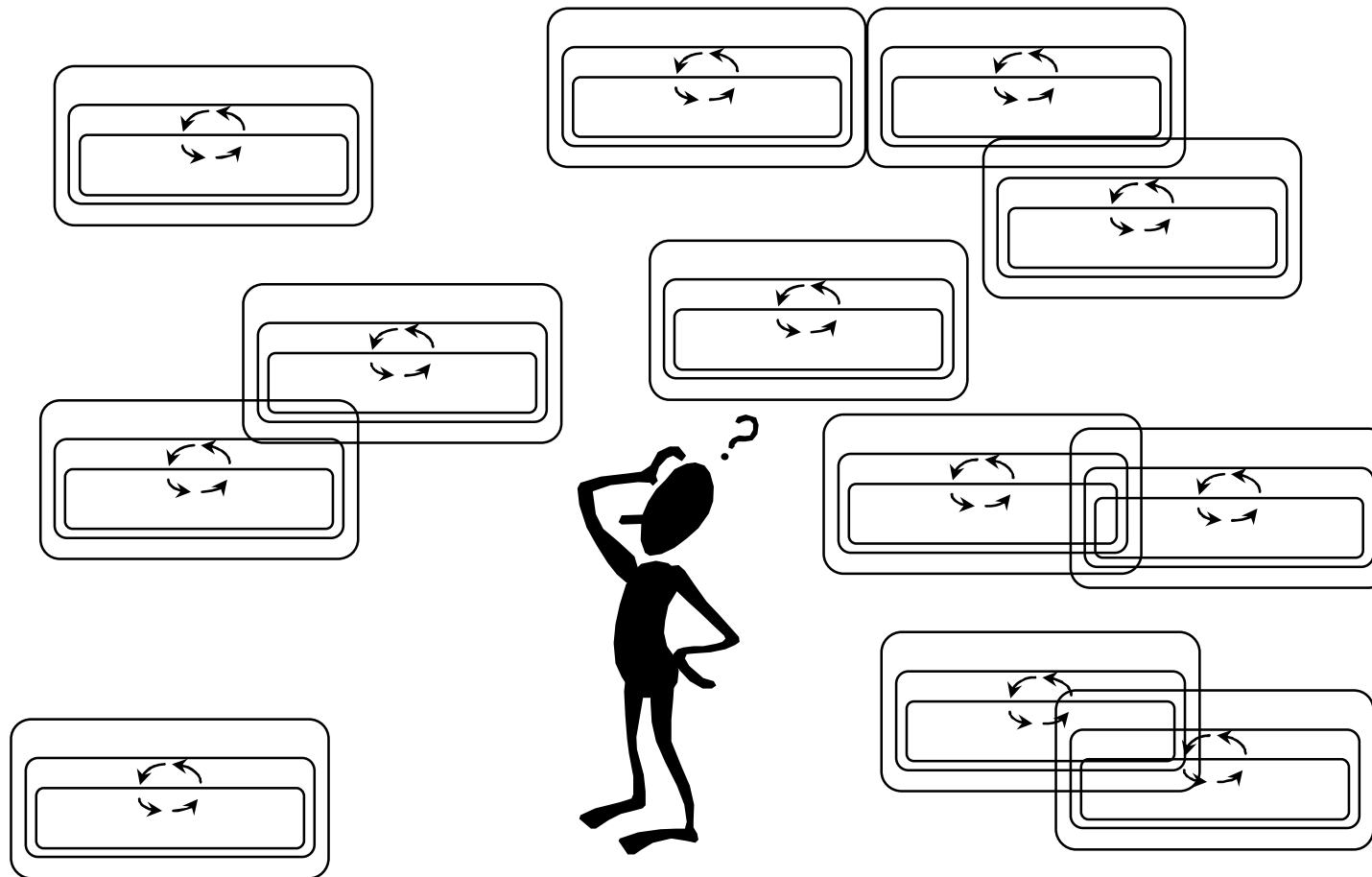
”7. luokalle siirryttäessä opettajilta sai erittäin paljon apua ”uuteen kouluun” sopeutuessa. Jos opettajat olisivat täysin välinpitämättömiä, en olisi ollenkaan yhtä itsevarma kuin nyt.”

© OPPI-tutkimusryhmä, 2008

Oppilaana koulussa (Pietarinen 1999)

Oppilas sopeutujana

© OPPI-tutkimusryhmä, 2008

Koulun arkeen rakentuvia jännitteitä

Oppilaan käsityksissä

”opettajien vaatimukset keskenään ristiriitaisia ja epäjohdonmukaisia ”

”koulukielteisen käyttäytymisen puskuroinnissa toimii luottamusta edistävä kontrolli”

”opetuksen onnistuneisuus perustuu keskeisesti näiden kasvatuksellisten ongelmien ratkaisemiseen”

”koulun toimintaa kestävästi kehitettäessä tulisi pyrkiä merkitysneuvotteluun myös oppilaiden kanssa”

← pirstaleisuus →

← kuormittavuus →

← epävarmuus/
pettymys →

← turhautuminen →

Opettajan käsityksissä

”luokkahuoneessa opetuksessa tekemäni työ oppilaan hyväksi riittää”

”koulukielteisen käyttäytymisen puskuroinnissa toimii valvova kontrolli”

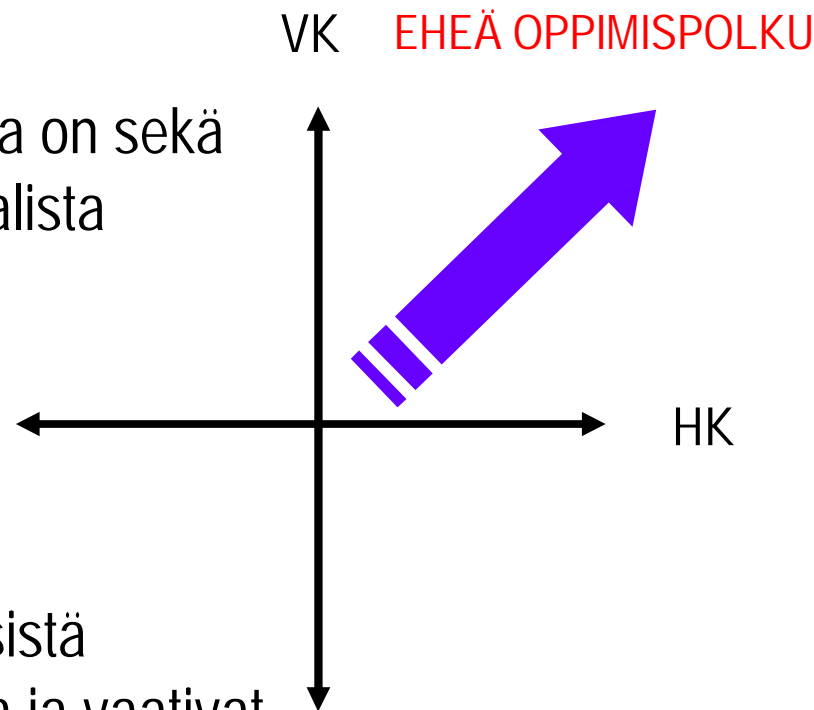
”oppilaiden kohtaamien kasvatuksellisten ongelmien jatkuva ratkaiseminen vie tehokkaan ajan opetukselta”

”koulun toimintaa kehitettäessä opettajayhteisön tekemät ratkaisut riittävät”

Systeminen perusopetuksen yhtenäisyys: vertikaalinen ja horisontaalinen koherenssi

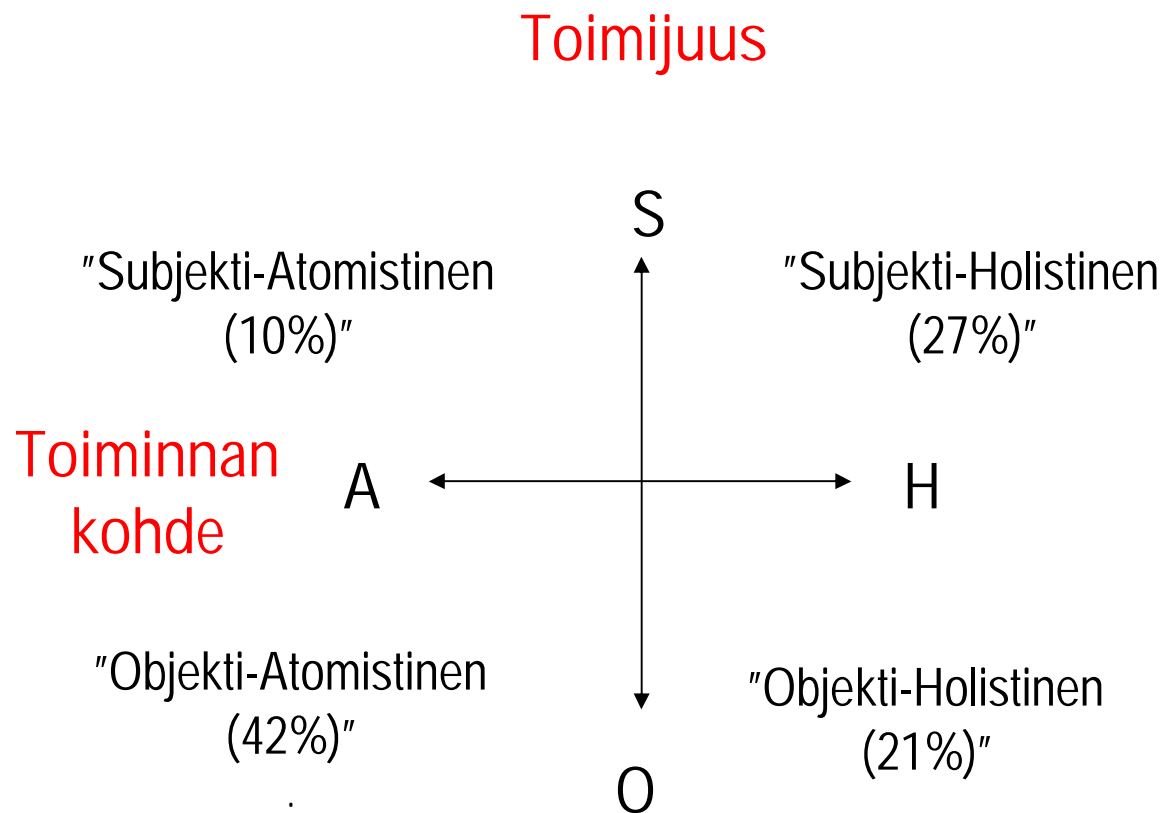
(Huusko & al. 2006)

Yhtenäisyys perusopetuksessa on sekä vertikaalista että horisontaalista koherenssiä.

Kehittämisessä kyse yhteisöllisistä prosesseista, jotka vievät aikaa ja vaativat paljon johtajuudelta.

Opettajat YPO:n kehittäjinä (Huusko & al. 2007)

YPO:n rakentamista ajatellen on tärkeää:

... että opettajat kokevat itsensä kehittämistyön **toimijoiksi** ja että heillä on **holistinen** käsitys kehittämisestä (esim. tavoitteet, suunta).

... se, **miten** yhteisöllisyyttä koulun sisällä ja koulujen välillä rakennetaan - koulumuoto ei selitä eroja (1-6, 7-9, 1-9).

... että opettajia ja heidän osaamistaan (aiempia kokemuksiaan) hyödynnetään kehittämisen **voimavarana** ja, että prosessi on opettajien itsensä **omistama**.

... että peruskouluun opettajan **oppimisympäristönä** panostetaan tietoisesti ja systemaattisesti (esim. pedagogisesti kehittävä johtajuus sekä kunnan että koulun tasolla).

© OPPI-tutkimusryhmä, 2008

Yhtenäinen perusopetus ja johtajuus

Yhtenäinen perusopetus

*“Yhteisenä tavoitteena koulujärjestelmän läpi ulottuva,
oppilaalle eheä koulupolku”*

Sivistystoimenjohtajat

- huomio pääosin vertikaalisen koherenssin kehittämisessä
- [kehittämistoimenpiteet voivat olla oppilaiden eheän koulupolun näkökulmasta ristiriitaisia ja pirstaleisia](#)
- *“Yksittäisen koulun tai alueen kehittyminen jätetään kokonaan rehtorin vastuulle.”*

Rehtorit

- kehittäminen sekä horisontaalista että vertikaalista koherenssia rakentavaa
- tunnistavat kehittämistyön moniulotteisuuden sekä systeemisyiden
- tunnistavat hallinnollisten tasojen käsityseron YPO:n kehittämisessä
- *“Yksittäisen opettajan kehittyminen ei kuulu minulle.”*

Yhtenäisen perusopetuksen kehittäminen?

Koulutason merkitysneuvottelua?

(Ote rehtorihaastattelusta)

”Että et mie niin sanon aina opettajille, et meidän pitää niinku aina välttää sellasta tilannetta, et oppilaan ja opettajan välis syntyä konflikteja, jotka saattaa jatkuu sit niin pitkään, et sit se häiritsee sen lapsen opetusta ja siun työrauhan tekemistä. Et jos tilanteet mene tarpeeks pahaks, ni sillo otettii esimerkiks käyttöö tämmönen menettely, et ei myö enää anneta automaattisesti (...) jälki-istuntoo. Tietyst se on opettajalle helppo tapa hoitaa se tehtävä ja siirtää se sivuun. Mut sit jos niinku siirryttiin siihen tapaan, et se oppilas sen jälkeen, ku se tulee tunnin jälkeen, et sie juttelet sen oppilaan kanssa. Molemmat kertoo asioita ja juttelet sen oppilaan kanssa. Jos sie sit yhä oot sitä mieltä, että et sie annat sille istumista, sit sie annat. Sit se oppilaskii varmaan sen hyväksyy, et se pitää, et se on ihan oikeudenmukasta...”

Yhtenäisemmän perusopetuksen kehittämisessä (kunta- ja koulutasolla) keskeisiä kysymyksiä pohdittavaksi:

- Millä tavoin YPO:n ”nimissä” tehdyt ratkaisut hyödyttävät meidän kuntamme/koulumme *oppilaita*?
- Millä tavoin koulun toimijoiden (sivistystoimenjohtajat, rehtorit, opettajat) eri tasojen välille rakennetaan *yhtenäisempää merkityssisältöä* YPO:n käsitteistöön liittyen?
- Mitä me opettajina hyödyimme *vertikaalisen ja horisontaalisen koherenssin rakentamisesta* koulumme sisäisenä ja/tai koulujen välisenä prosessina?
- Millä tavoin kykenemme *arvioimaan*, että tekemämme kehittämistyö on ”kaiken vaivan arvoista”?